

Variační metoda - 3DVAR

Označení:

- x - hodnoty analyzované veličiny v uzlových bodech
 $x_i, i=1,\dots,NX$
- K - interpolační operátor: uzlové hodnoty $\rightarrow$ hodnoty na stanicích

$$y = K(x)$$

- y - interpolované hodnoty na stanicích
- x_T - přesné hodnoty v uzlových bodech
- y_O - naměřené hodnoty na stanicích

Formulace variačního problému

- Bayesův vztah:

$$P(A / B) = \frac{P(B / A)P(A)}{P(B)}$$

- Formulace variačního problému:

jev A : $x = x_T$

jev B : $y = y_O$

$$P(x = x_T / y = y_O) \approx P(y_O / x = x_T)P(x = x_T)$$

$$P(x = x_T / y = y_O) \approx P(y = y_O / x = x_T)P(x = x_T)$$

- Označení

$$PA(x) = P(x=x_T / y=y_O) \quad - \text{ hustota pravděpodobnosti}$$

- Jak vybrat x ?

Maximální pravděpodobnost: $x_A = x$, $PA(x)$ je maximální

Průměr (minimální variance):

$$x_A = \int x PA(x) dx$$

Formulace variačního problému

$$P_A(x) \approx P(y = y_O \mid x = x_T) P(x = x_T)$$

Nová informace

Apriorní znalost

Apriorní znalost

$$P(x = x_T / y = y_O) \approx P(y = y_O / x = x_T) P(x = x_T)$$

Přesnost odhadu se vyjádří pomocí předběžného pole x_B ve formě:

$$P(x = x_T) = P_B(x - x_B) = P_B(x - x_B, x_T)$$

Vyjádření P_B pomocí Gaussova rozdělení:

$$P_B(x - x_B) \approx \exp[-0.5(x - x_B)^T B^{-1}(x - x_B)]$$

$$B = \langle (x - x_B)(x - x_B)^T \rangle$$

Vliv naměřených hodnot

$$P(x = x_T / y = y_O) \approx P(y = y_O / x = x_T) P(x = x_T)$$

$$P(y = y_O / x = x_T)$$

P závisí na:

- Chybě měření
- Chybě interpolace (y a x jsou různé)

Chyba měření

y_1 ... přesná hodnota

$$P(y = y_O / y_1 = y_T) = P_O(y_O - y_T) = P_O(y_O - y_T, \mathbf{x}_T)$$

Vyjádření P_O pomocí Gaussova rozdělení:

$$P_O(y - y_O) \approx \exp[-0.5(y - y_O)^T O^{-1}(y - y_O)]$$

$$O = \langle (y - y_O)(y - y_O)^T \rangle$$

Chyba interpolace

K ... interpolační operátor: uzly $\longrightarrow$ stanice

$$y_F = K(x_T)$$

Pokud K není přesný, pak $y_F \neq y_T$ a

$$P(y_1 = y_T / x = x_T) = P_F(y_1 - y_F) = P_F(y_1 - y_F, x_T)$$

Vyjádření PF:

$$P_F(y - y_F) \approx \exp[-0.5(y - y_F)^T F^{-1}(y - y_F)]$$

$$F = \langle (y - K(x))(y - K(x_T))^T \rangle$$

Spojení chyby měření a chyby interpolace

Vyjádření pravděpodobnosti $P(A)$:

$$P(A) = \int P(A/B)P(B)db$$

B je jev: parametr má hodnotu od b do $b+db$

$$P(y = y_O / x = x_T) =$$

$$\int P(y = y_O / x = x_T \& y_1 = y_T) P(y_1 = y_T / x = x_T) dy_1 =$$

$$\int P_O(y_O - y_T) P_F(y_1 - y_T) dy_1$$

Definice hustot pravděpodobnosti PO, PB a PF:

Chyba předběžného pole:

$$P_B(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B) \approx \exp[-0.5(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)^T \mathbf{B}^{-1}(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)]$$

$$\mathbf{B} = \langle (\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)^T \rangle$$

Chyba měření:

$$P_O(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O) \approx \exp[-0.5(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)^T \mathbf{O}^{-1}(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)]$$

$$\mathbf{O} = \langle (\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)^T \rangle$$

Chyba operátoru K (forward operator):

$$P_F(\mathbf{y} - \mathbf{y}_F) \approx \exp[-0.5(\mathbf{y} - \mathbf{y}_F)^T \mathbf{F}^{-1}(\mathbf{y} - \mathbf{y}_F)]$$

$$\mathbf{F} = \langle (\mathbf{y} - \mathbf{K}(\mathbf{x}_T))(\mathbf{y} - \mathbf{K}(\mathbf{x}_T))^T \rangle$$

Shrnutí

Vyjádření PA:

$$P_A(x) = P(x = x_T / y = y_O) P(y = y_O / x = x_T) P(x = x_T)$$

$$P(x = x_T) P_B(x - x_B)$$

$$P(y = y_O / x = x_T) = \int P_O(y_O - y_T) P_F(y_T) dy_1 = \exp[-0.5(y_O - y_F)^T (O + F)^{-1} (y_O - y_F)]$$

$$P_A(x) = \exp[-0.5(y_O - K(x))^T (O + F)^{-1} (y_O - K(x)) - 0.5(x - x_B)^T B^{-1} (x - x_B)]$$

Definice hustot pravděpodobnosti PO, PB a PF:

Chyba předběžného pole:

$$P_B(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B) \approx \exp[-0.5(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)^T \mathbf{B}^{-1}(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)]$$

$$\mathbf{B} = \langle (\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)(\mathbf{x} - \mathbf{x}_B)^T \rangle$$

Chyba měření:

$$P_O(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O) \approx \exp[-0.5(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)^T \mathbf{O}^{-1}(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)]$$

$$\mathbf{O} = \langle (\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)(\mathbf{y} - \mathbf{y}_O)^T \rangle$$

Chyba operátoru K (forward operátor):

$$P_F(\mathbf{y} - \mathbf{y}_F) \approx \exp[-0.5(\mathbf{y} - \mathbf{y}_F)^T \mathbf{F}^{-1}(\mathbf{y} - \mathbf{y}_F)]$$

$$\mathbf{F} = \langle (\mathbf{y} - \mathbf{K}(\mathbf{x}_T))(\mathbf{y} - \mathbf{K}(\mathbf{x}_T))^T \rangle$$

$$P_A(x) = \exp[-0.5(y_O - K(x))^T (O + F)^{-1} (y_O - K(x)) - 0.5(x - x_B)^T B^{-1} (x - x_B)]$$

$$J(x) = \underbrace{0.5(x - x_B)^T B^{-1} (x - x_B)}_{JB(x)} + \underbrace{0.5(y_O - K(x))^T (O + F)^{-1} (y_O - K(x))}_{JO(x)} + J_S(x)$$

B ... kovariance chyb předběžného pole

$O + F = R$ ... kovariance chyb měření (chyba měření + chyba reprezentativnosti)

$J_S(x)$ ... hlazení

Metody řešení

$$J(x) = 0.5(x - x_B)^T B^{-1}(x - x_B) + 0.5(y_O - K(x))^T (O + F)^{-1}(y_O - K(x))$$

- K lineární
  - Malý počet uzlových bodů nebo naměřených dat
→ soustava lineárních rovnic
  - Velký počet ...
→ iterační metoda minimalizace $J(x)$
- K nelineární
  - iterační metoda minimalizace $J(x)$

I. Iterační metoda VAR

Algoritmus:

α ... konstanta

$$x_0 = x_B$$

$$\nabla_x J = B^{-1}(x - x_B) K_d^T R^{-1} [K(x) - y_0]$$

$$x^{n+1} = x^n + \alpha \nabla_x J$$

$$x^{VAR} = x^{\infty}$$

II. Metoda bez inverze matrice B - VAN

$$v = B^{-1}(x - x_B)$$

$$J(x) = 0.5(x - x_B)^T B^{-1}(x - x_B) + 0.5(y_O - K(x))^T (O + F)^{-1}(y_O - K(x)) =$$

$$0.5v^T B^T v + 0.5[K(Bv + x_B) - y_O]^T R^{-1}[K(Bv + x_B) - y_O]$$

Algorithmus:

$$v^0 = B^{-1}(x_0 - x_B)$$

$$v^0 = 0$$

$$\nabla_v J = B^T \{ v + K_d^T R^{-1} [K(Bv + x_B) - y_O] \}$$

$$v^{n+1} = v^n \alpha \nabla_v J$$

$$x^{VAN} = x_f + Bv^\infty$$

III. Variační analýza s použitím filtrů - VAF

- Rozměr $B \sim 1014$
  - Nestačí paměť
  - Je třeba stále počítat prvky matice B při výpočtu gradientu J
- Použití filtru
  - Předpoklad: ekvidistantní síť
- Násobení vektoru maticí – filtrace (prvky matice jsou váhy)

Matice B :

$$B = \{ b_{i,j}, i = 1, \dots, N, j = 1, \dots, N \}$$

$$x_i' = \sum_{j=1}^N b_{ij} x_j$$

■ Algoritmus

$$\mathbf{v}^0 = \mathbf{0}$$

$$\nabla_{\mathbf{v}} \mathbf{J} = \mathbf{G}^T \left\{ \mathbf{v} + \mathbf{K}_d^T \mathbf{E}^{-1} \mathbf{K} (\mathbf{G}\mathbf{v} + \mathbf{x}_B) - \mathbf{y}_O \right\}$$

$$\mathbf{v}^{n+1} = \mathbf{v}^n + \alpha \nabla_{\mathbf{v}} \mathbf{J}$$

$$\mathbf{x}^{\text{VAN}} = \mathbf{x}_B + \mathbf{G}\mathbf{v}^{\infty}$$

$\mathbf{G}$ ... prostorový filtr

B ... kovarianční matice chyb předběžného pole

- struktura: homogenní a izotropní
- tvar: Gaussova funkce

$$b_{ij} = \sigma_B^2 \exp \left[- \left(\frac{r_{ij}}{L} \right)^2 \right]$$

$i=1,\dots,N, j=1,\dots,N, N=n_X \cdot n_Y$

σ_B ... std. odchylka chyby předběžného pole

Definice filtru:

$$\mathbf{x}' = \mathbf{G}\mathbf{x}$$

IV. Nejlepší lineární nestranný odhad – BLUE (Best linear unbiased estimation)

Gradient $\nabla_x J$ se položí 0

$$\nabla_x J = B^{-1}(x - x_B) + K_d^T R^{-1}[K(x) - y_O] = 0$$

$$K(x + dx) \approx K(x) + K_d dx$$

a řeší se soustava lineárních rovnic:

$$B^{-1}(x - x_B) + K_d R^{-1}[K(x) - y_O] = 0$$

$$x_A = x_B + \left\{ BK_d^T R^{-1} K_d + I \right\}^{-1} BK_d^T R^{-1} \{ y_O - K(x_B) \}$$

$$x_A = x_B + BK_d^T R^{-1} \left\{ K_d B K_d^T R^{-1} + I \right\}^{-1} \{ y_O - K(x_B) \}$$

$$x_A = x_B + BK_d^T \left\{ K_d B K_d^T + R \right\}^{-1} \{ y_O - K(x_B) \}$$

I.
$$\mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \left\{ \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \mathbf{K}_d + \mathbf{I} \right\}^{-1} \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\}$$

Řešení:
$$\left\{ \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \mathbf{K}_d + \mathbf{I} \right\} \mathbf{x}_A = \left\{ \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \mathbf{K}_d + \mathbf{I} \right\} \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\}$$

Dim: NxN (počet uzlů)

II.
$$\mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} + \mathbf{I} \right\}^{-1} \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\}$$

Řešení:
$$\left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} + \mathbf{I} \right\} \mathbf{z} = \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\} \quad \mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{R}^{-1} \mathbf{z}$$

Dim: MxM (počet stanic)

III.
$$\mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} \right\}^{-1} \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\}$$

Řešení:
$$\left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} \right\} \mathbf{z} = \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\} \quad \mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{z}$$

Dim: MxM

Odhad chyby:
$$\mathbf{E}_A^2 = \left\langle (\mathbf{x}_A - \mathbf{x}_T)(\mathbf{x}_A - \mathbf{x}_T)^T \right\rangle = \mathbf{B} - \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} \right\}^{-1} \mathbf{K}_d \mathbf{B}$$

Optimální interpolace (kovarianční formulace)

$$A_i = B_i + \sum_{k=1}^n W_{i,k} (O_k - B_k)$$

O ... naměřená hodnota

B ... předběžné pole

A ... analýza

T ... pravda

$$\langle B_k - T_k \rangle = \langle B_i - T_i \rangle = \langle O_k - T_k \rangle = 0$$

Není systematická chyba

$$A_i - T_i = B_i - T_i + \sum_{k=1}^n W_{i,k} [(O_k - B_k)]$$

$$\langle (A_i - T_i)^2 \rangle = \left\langle \left(B_i - T_i + \sum_{k=1}^n W_{i,k} [(O_k - B_k)] \right)^2 \right\rangle$$

$$\langle (A_i - T_i)^2 \rangle = \langle (B_i - T_i)^2 \rangle + 2 \sum_{k=1}^n W_{i,k} \langle (O_k - B_k) (B_i - T_i) \rangle + \sum_{k=1}^n \sum_{l=1}^n W_{i,k} W_{i,l} \langle (O_k - B_k) (O_l - B_l) \rangle$$

$$\langle (A_i - T_i)^2 \rangle = \langle (B_i - T_i)^2 \rangle + 2 \sum_{k=1}^n W_{i,k} \langle (O_k - B_k)(B_i - T_i) \rangle + \sum_{k=1}^n \sum_{l=1}^n W_{i,k} W_{i,l} \langle (O_k - B_k)(O_l - B_l) \rangle$$

$$\langle (A_i - T_i)^2 \rangle \rightarrow \min$$

$$\sum_{l=1}^n W_{i,l} \langle (O_k - B_k)(O_l - B_l) \rangle = - \langle (O_k - B_k)(B_i - T_i) \rangle$$

Úprava pravé strany:

$$- \langle (O_k - B_k)(B_i - T_i) \rangle = - \langle (O_k - T_k)(B_i - T_i) \rangle + \langle (B_k - T_k)(B_i - T_i) \rangle = \langle (B_k - T_k)(B_i - T_i) \rangle$$

Úprava levé strany:

$$\begin{aligned} \langle (O_k - B_k)(O_l - B_l) \rangle &= \langle (O_k - T_k) - (B_k - T_k) \rangle \langle (O_l - T_l) - (B_l - T_l) \rangle = \\ &= \langle (O_k - T_k)(O_l - T_l) \rangle + \langle (B_k - T_k)(O_l - T_l) \rangle + \langle (O_k - T_k)(B_l - T_l) \rangle + \langle (B_k - T_k)(B_l - T_l) \rangle = \\ &= \langle (B_k - T_k)(B_l - T_l) \rangle + \langle (O_k - T_k)(O_l - T_l) \rangle \end{aligned}$$

Řeší se soustava rovnic:

$$\sum_{l=1}^n W_{i,l} \langle (B_k - T_k)(B_l - T_l) \rangle + \langle (O_k - T_k)(O_i - T_i) \rangle = \langle (B_k - T_k)(B_i - T_i) \rangle$$

$$[\underline{\underline{B}} + \underline{\underline{O}}] \underline{\underline{W}}_i = \underline{\underline{B}}_i$$

$$A_i = B_i + \sum_{k=1}^n W_{i,k} (O_k - T_k) = B_i + \underline{\underline{W}}_i^T (O - B)$$

$$\underline{\underline{W}}_i = [\underline{\underline{B}} + \underline{\underline{O}}]^{-1} \underline{\underline{B}}_i$$

$$\underline{\underline{W}}_i^T = \underline{\underline{B}}_i^T [\underline{\underline{B}} + \underline{\underline{O}}]^{-1}$$

$$x_A = x_B + BK_d^T \{ K_d BK_d^T + R \}^{-1} (y_B - K(x_B)) \quad \text{--- 3DVAR}$$

$$\underline{\underline{A}}_i = \underline{\underline{B}}_i + \underline{\underline{B}}_i^T [\underline{\underline{B}} + \underline{\underline{O}}]^{-1} [\underline{\underline{O}} - \underline{\underline{B}}] \quad \text{--- OI}$$

V. Variační analýza ve fyzikálním prostoru - PSAS

(III.)

$$\mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B} \mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} \right\}^{-1} \left\{ \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B) \right\}$$

$$(*) \left\{ \mathbf{K}_d \mathbf{B} \mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} \right\} \mathbf{z} = \mathbf{y}_O - \mathbf{K}(\mathbf{x}_B)$$

$$\mathbf{x}_A = \mathbf{x}_B + \mathbf{B}\mathbf{K}_d^T \mathbf{z}$$

Řešení rovnice (*) minimalizací funkcionálu $J(\mathbf{z})$:

$$J(\mathbf{z}) = 0.5 \mathbf{z}^T \left(\mathbf{K}_d \mathbf{B} \mathbf{K}_d^T + \mathbf{R} \right) \mathbf{z} - \mathbf{z}^T (\mathbf{y}_O - \mathbf{K}_d \mathbf{x}_B)$$

Dim: $M \times M$

- není potřeba invertovat matici
- místo toho se minimalizuje funkcionál v prostoru měření
- násobení matice * vektor je časově náročné
- ekvivalentní jsou řešení (body minim), nikoli mezivýsledky

Numerické řešení (K nelineární) minimalizace funkcionálu:

R ... diagonální

$$J(x) = 0.5(y_O - K(x))^T R^{-1}(y_O - K(x)) + 0.5(x - x_B)^T B^{-1}(x - x_B) \rightarrow \min$$

Minimalizace Newtonovou iterační metodou

$$x(k+1) = x(k) - (J'')^{-1} J'$$

$$K_d = K'(x(k))$$

$$x(k+1) = x(k) + \left\{ B^{-1} + K_d^T R^{-1} K_d \right\}^{-1} \left\{ B^{-1}(x_B - x(k)) + K_d^T R^{-1}(y_O - K(x(k))) \right\}$$

Iterační metody:

a) korekční metoda

$$W = BK_d^T R^{-1}$$

$$Q = (I + WK_d)^{-1}$$

$$\begin{aligned} x(k+1) &= x(k) + \left\{ B^{-1} + B^{-1}BK_d^T R^{-1}K_d \right\}^{-1} \left\{ B^{-1}(x_B - x(k)) + B^{-1}BK_d^T R^{-1}(y_O - K(x(k))) \right\} = \\ &= x(k) + \left\{ B^{-1} + B^{-1}WK_d \right\}^{-1} \left\{ B^{-1}(x_B - x(k)) + B^{-1}W(y_O - K(x(k))) \right\} = \\ &= x(k) + (I + WK_d)^{-1} B B^{-1} (W(y_O - K(x(k))) + (x_B - x(k))) \end{aligned}$$

$$x(k+1) = x(k) + Q^{-1} (W(y_O - K(x(k))) + (x_B - x(k)))$$

Newtonova iterační metoda

$$Qz = (W(y_O - K(x(k))) + Q(x_B - x(k)))$$

$$z = [x(k+1) - x(k)]$$

Způsob řešení

- V každé iteraci je třeba řešit soustavu s N rovnicemi
- Nelze v praxi realizovat
- Nemusí konvergovat
- Proto se používají zjednodušené postupy

Praktická realizace minimalizace:

Aproximace Q :

$$Q = (I + W/K_d)^{-1}$$

- W ... váhy, dimenze NX x NY
- Q ... hustota dat, dimenze NX x NX

$$q_{kk} = \left(\sum_i w_{ki} + 1 \right)^{-1}$$

Vlastnosti aproximované Q:

- Q diagonální → snadno se invertuje
- i ... měření
- k ... uzel

$$Q = \begin{bmatrix} q_{11} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & q_{22} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & 0 & q_{N_x, N_x} \end{bmatrix}$$

Vlastnosti metody:

- Konverguje pomalu
- Pro malý počet iterací je velká chyba při extrapolaci (daleko od měření)
- q_{kk} závisí na uzlu, a proto dochází k porušení vztahů mezi současně analyzovanými veličinami
- Q normalizace pro uzly
- Pro malý počet iterací lze zanedbat $(x_B - x(k))$. Jinak metoda konverguje k měřením a nebere v úvahu x_B

b) modifikovaná korekční metoda

$$x(k+1) = x(k) + QW(y_d - K(x(k)) + Q(x_B - x(k)))$$

$$W = B K_d^T R^{-1}$$

$$Q' = (I + K_d W)^{-1}$$

Vlastnosti:

- W ... váhy, dimenze $NX \times NY$
- Q ... hustota dat, dimenze $NX \times NX$
- Q' ... dimenze $NY \times NY$

$$x(k+1) = x(k) + WQ'(y_d - K(x(k))) + Q(x_B - x(k)) \quad (*)$$

Odvození (*):

$$WQ'QW$$

$$W(I + K_d W)^{-1}(I + WK_d)^{-1}W$$

$$(I + WK_d)W(I + K_d W)$$

$$W + WK_d W + WK_d W$$

Aproximace Q' :

$$q'_{ii} = \left(\sum_k w_{ki} + 1 \right)^{-1}$$

$$Q' = \begin{bmatrix} q'_{11} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & q'_{22} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & 0 & q'_{N_Y, N_Y} \end{bmatrix}$$

Vlastnosti aproximované Q' :

- Q diagonální $\rightarrow$ snadno se invertuje
- i ... měření
- k ... uzel

Algoritmus:

$$x(0) = x_b$$

$$y(0) = y_0$$

$$x(k+1) = x(k) + WQ'(y(k) - K(x(k)))$$

$$y(k+1) = y(k) - Q(y(k) - K(x(k)))$$

Vlastnosti metody:

- Konverguje
- I pro malý počet iterací zachovává přibližně vztahy mezi současně analyzovanými veličinami
- Q' normalizace pro měření

Další modifikace iterační metody:

$$x(0) = x_b$$

$$x(k+1) = x(k) + QW(y_0 - K(x(k))) \quad (a)$$

$$x(k+1) = x(k) + WQ'(y_0 - K(x(k))) \quad (b)$$

Vlastnosti metody:

- Nepoužívá se předběžné pole (pouze na začátku).
- Předběžné pole má vliv pouze pro několik prvních iterací.
- Konverguje k naměřeným hodnotám.
- Je třeba včas ukončit iterování.

Objektivní analýza více proměnných:

- Vztahy mezi proměnnými se využijí při formulaci interpolačního operátoru K ,

$$K=K(z,u,v)$$

- Využití geostrofického vztahu
- Využití optimální interpolace (vztah výška, vorticity, divergence)
- Využití nepřímých měření
  - x a y nemusí být stejné veličiny
  - podstatný je vztah $K(x) = y$

Optimální (statistická) interpolace (z, u, v)

Použije se Helmholtzův vztah k transformaci proměnných:

ψ ... proudová funkce

χ ... vektorový potenciál

$$u = - \frac{\partial \psi}{\partial y} + \frac{\partial \chi}{\partial x}$$

$$v = \frac{\partial \chi}{\partial x} - \frac{\partial \psi}{\partial y}$$

$$\langle \psi_i \psi_j \rangle^* = E_\psi^2 F(r)$$

$$\langle \chi_i \chi_j \rangle^* = E_\chi^2 G(r)$$

$$\langle \psi_i \chi_j \rangle^* = \langle \chi_i \psi_j \rangle^* = E_\psi E_\chi H(r)$$

$$\langle z_i \psi_j \rangle^* = \langle \psi_i z_j \rangle^* = E_\psi E_z I(r)$$

$$\langle z_i \chi_j \rangle^* = \langle \chi_i z_j \rangle^* = E_\psi E_\chi J(r)$$

$$\langle z_i z_j \rangle^* = E_z^2 K(r)$$

Vztahy:

b ... charakteristická délka F

b_χ ... charakteristická délka G

G

$$G = F(r/\alpha) \quad \alpha = b_\chi/b$$

$$H = \lambda F$$

$$I = \mu F$$

$$J = \lambda^* F$$

$$K = F$$

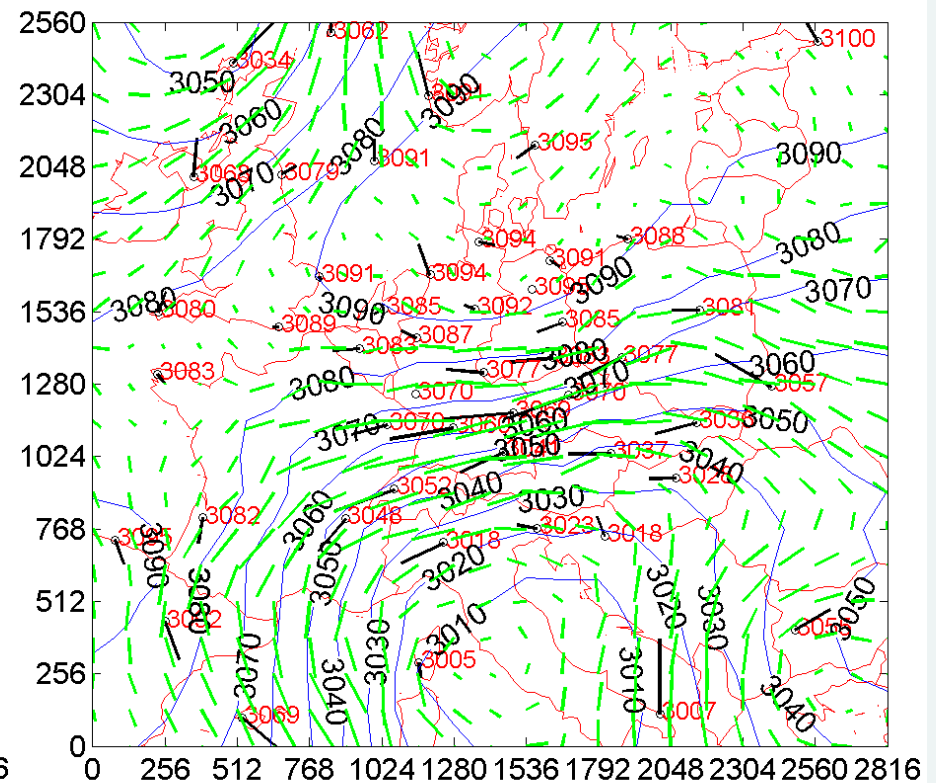
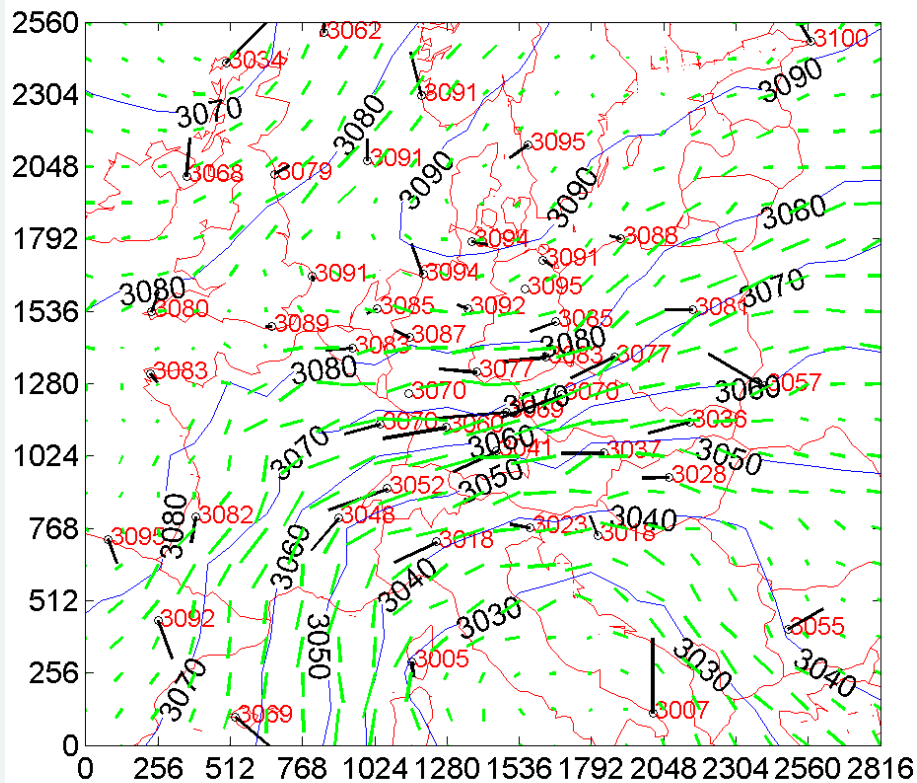
$$F(r) = \exp(-0.5r^2)$$

3D VAR

$$(\alpha = 1, \mu = 0, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

Předběžné pole

$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

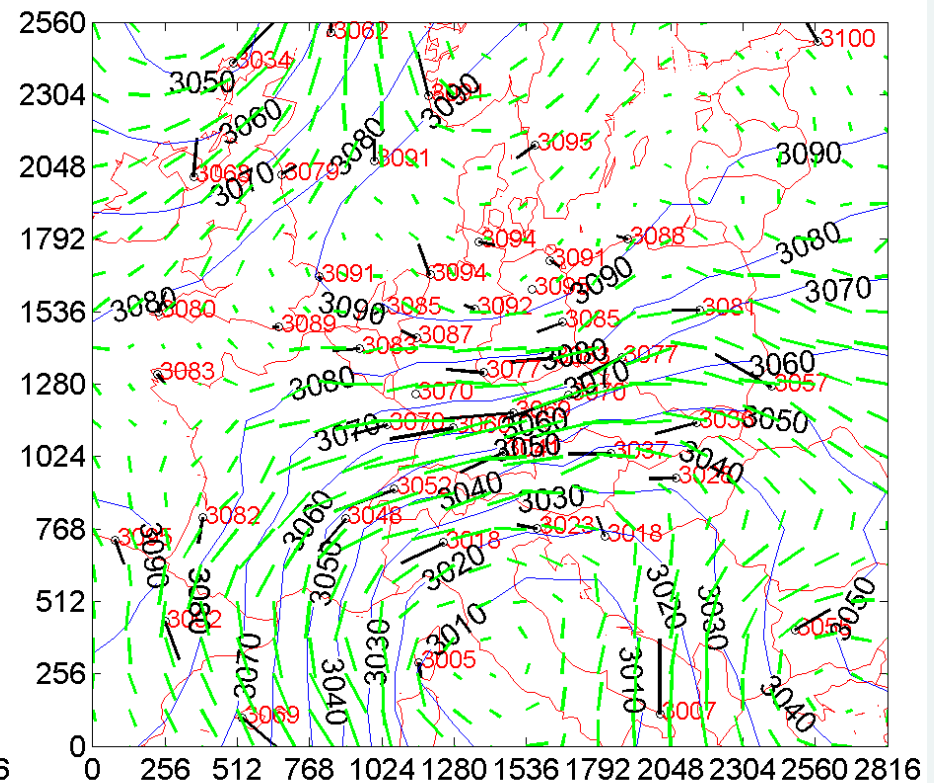
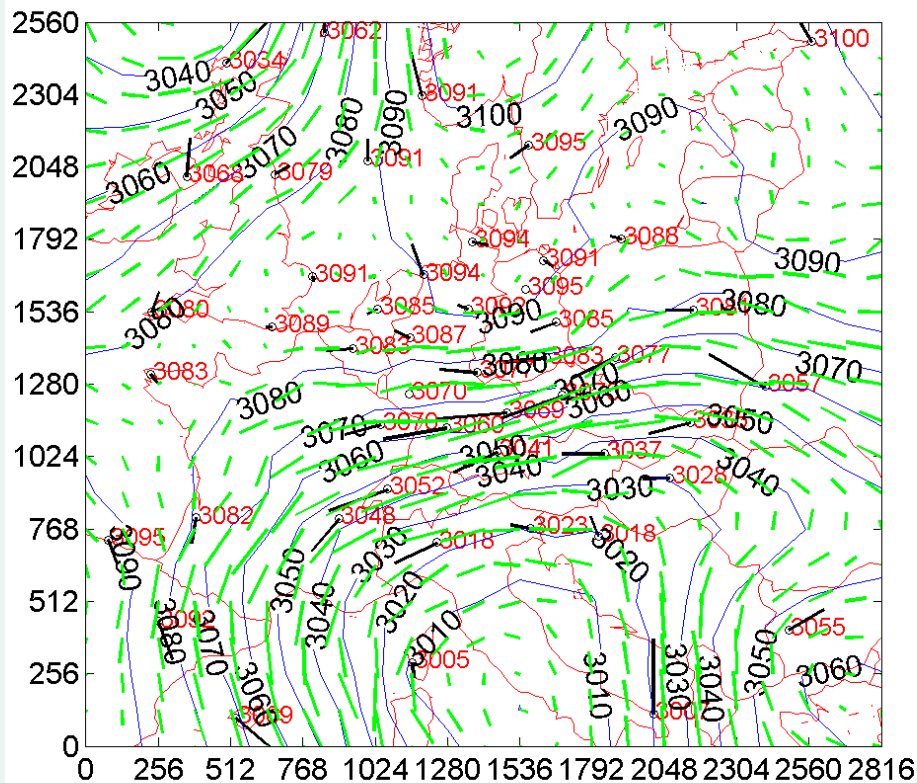

$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

$$(\alpha = 1, \mu = 0, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

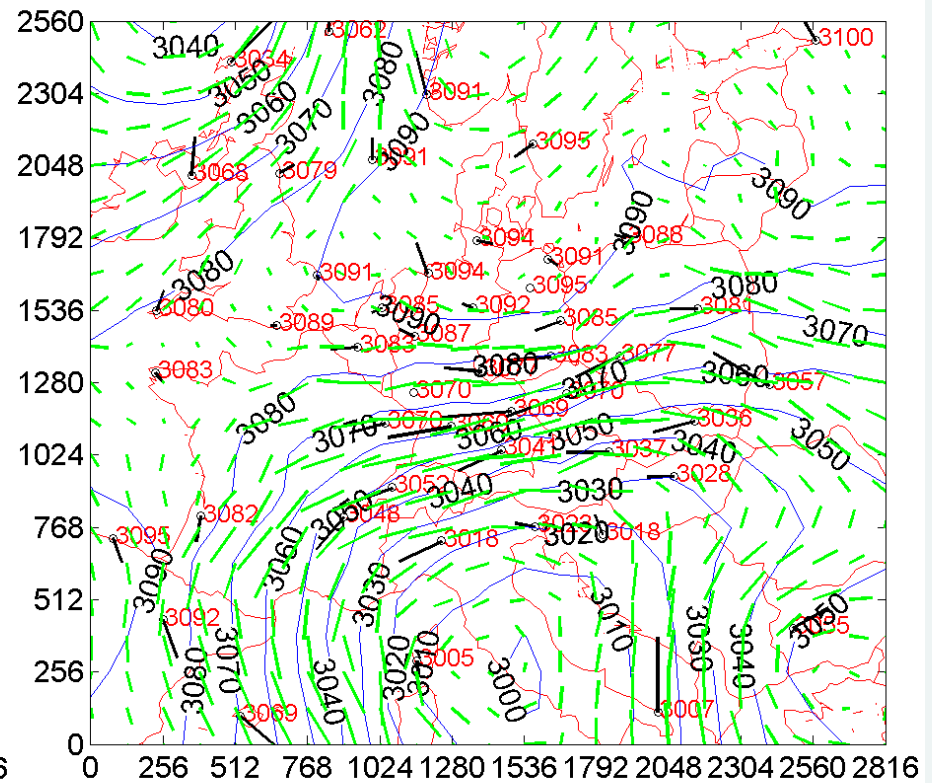
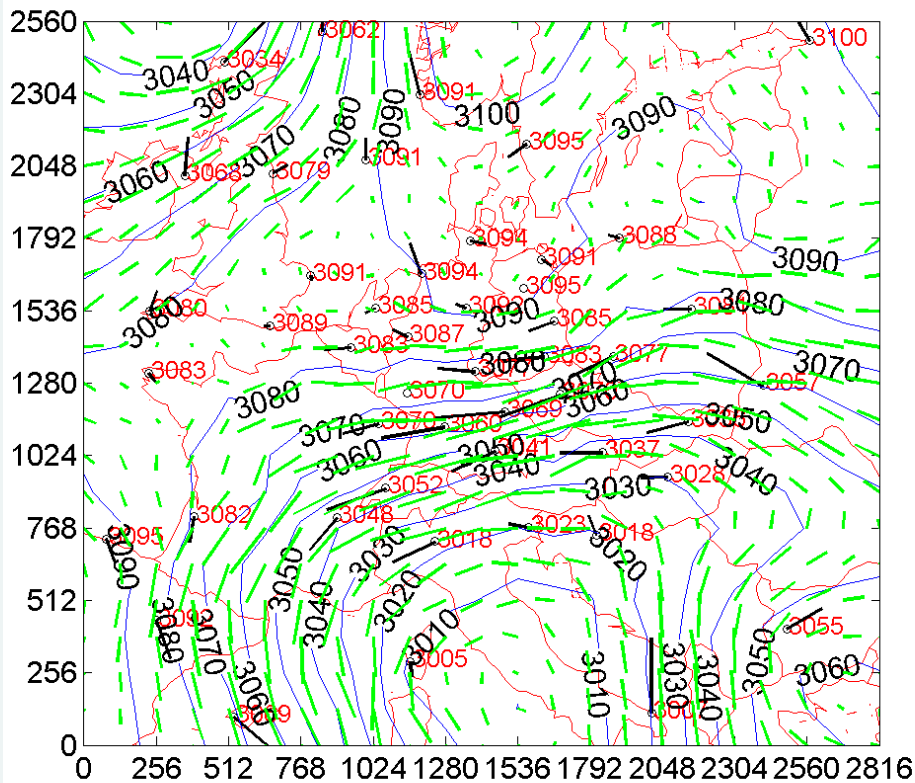

$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

$$(\alpha = 0.5, \mu = 0.5, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

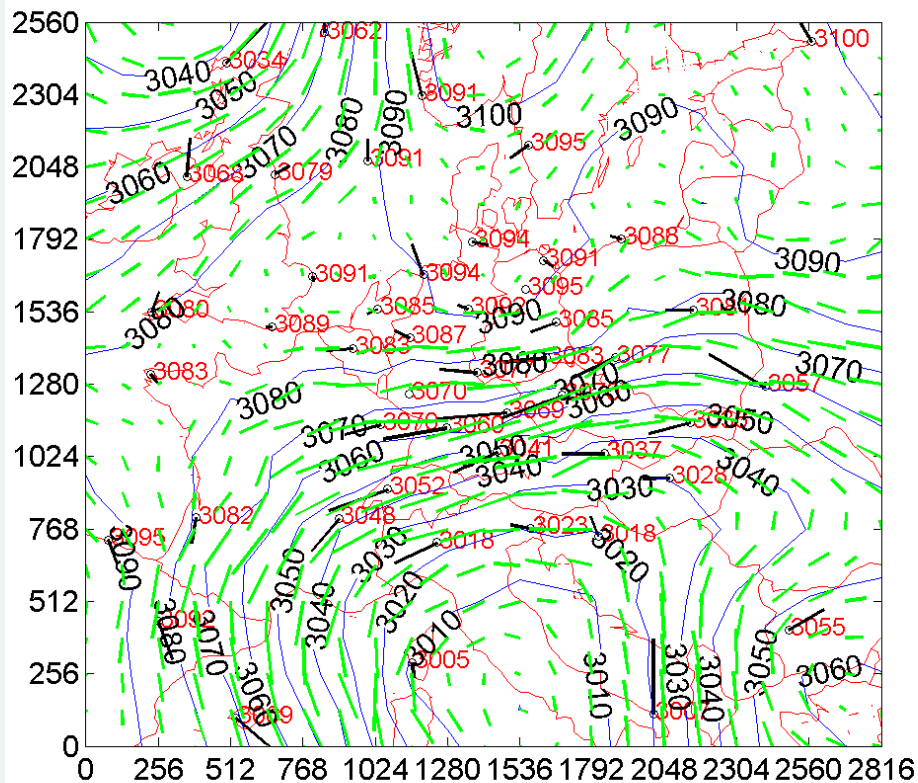
$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

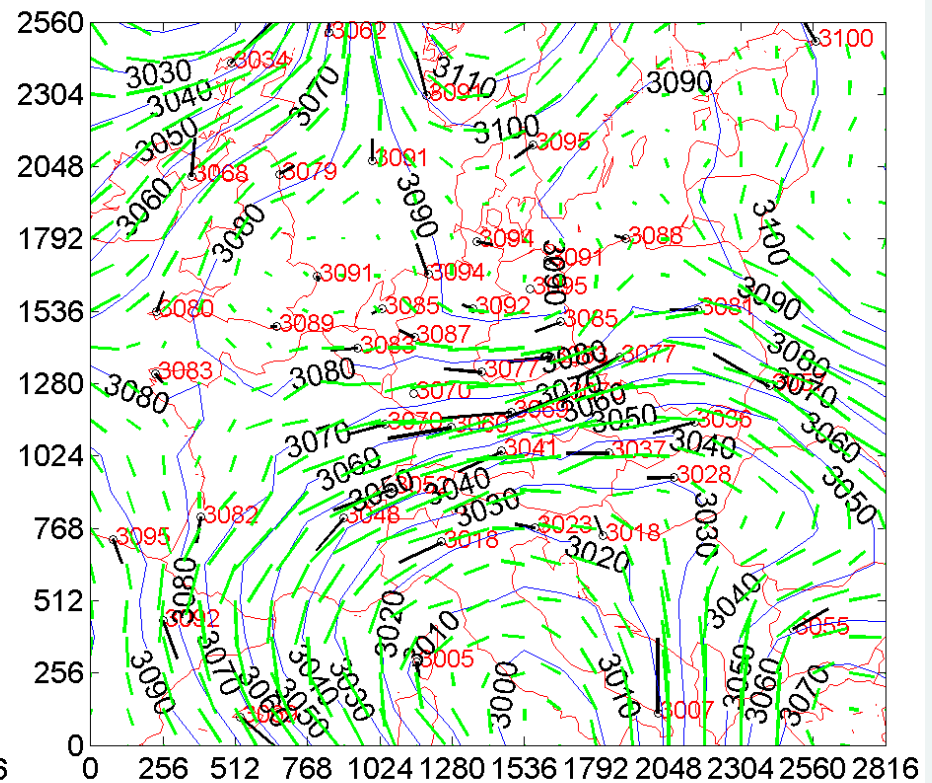
$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

$$ER(z) = 20, ER(\nu) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

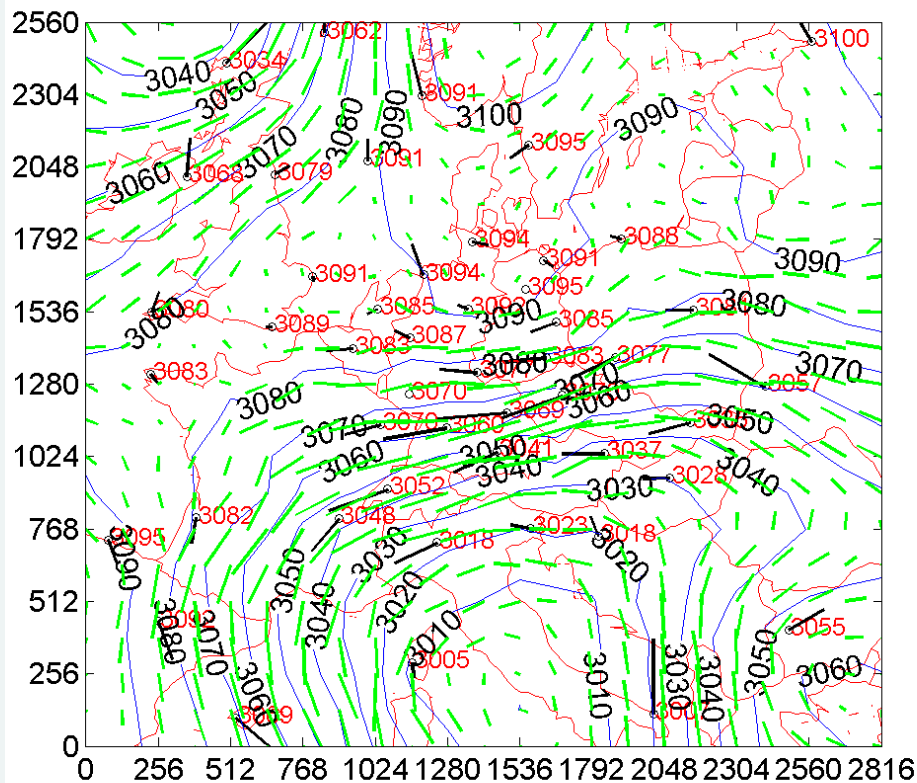
$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0)$$

$$ER(z) = 10, ER(\nu) = 3, EKOV=(30,5,5)$$

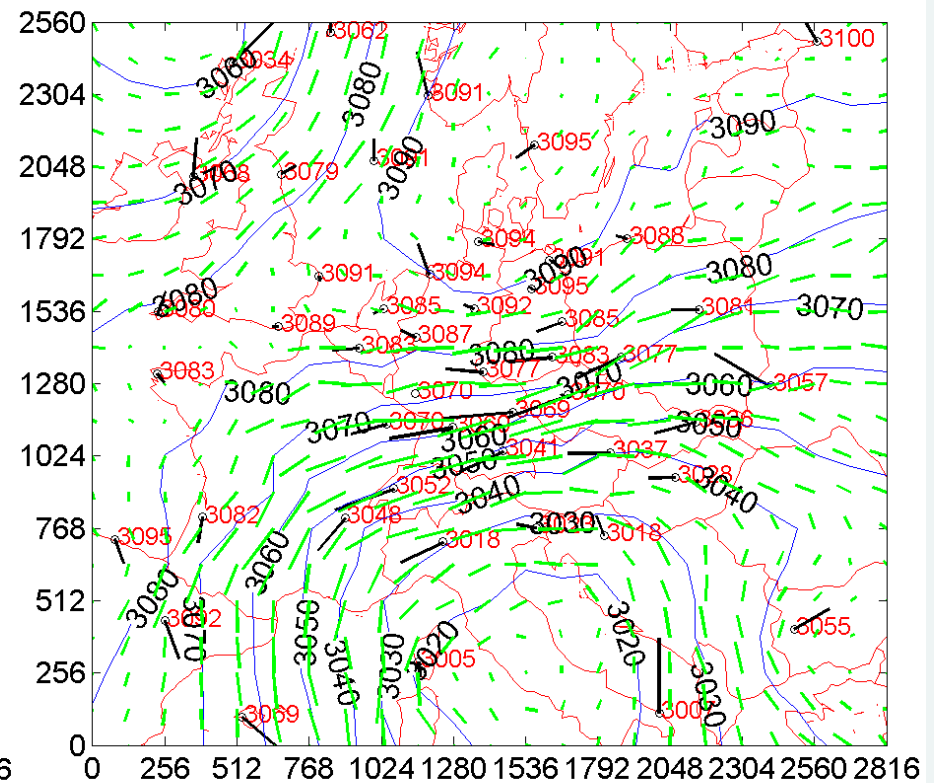
$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \\ \lambda^* = 0, R=500)$$

$$ER(z) = 20, ER(\nu) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \\ \lambda^* = 0, R=500)$$

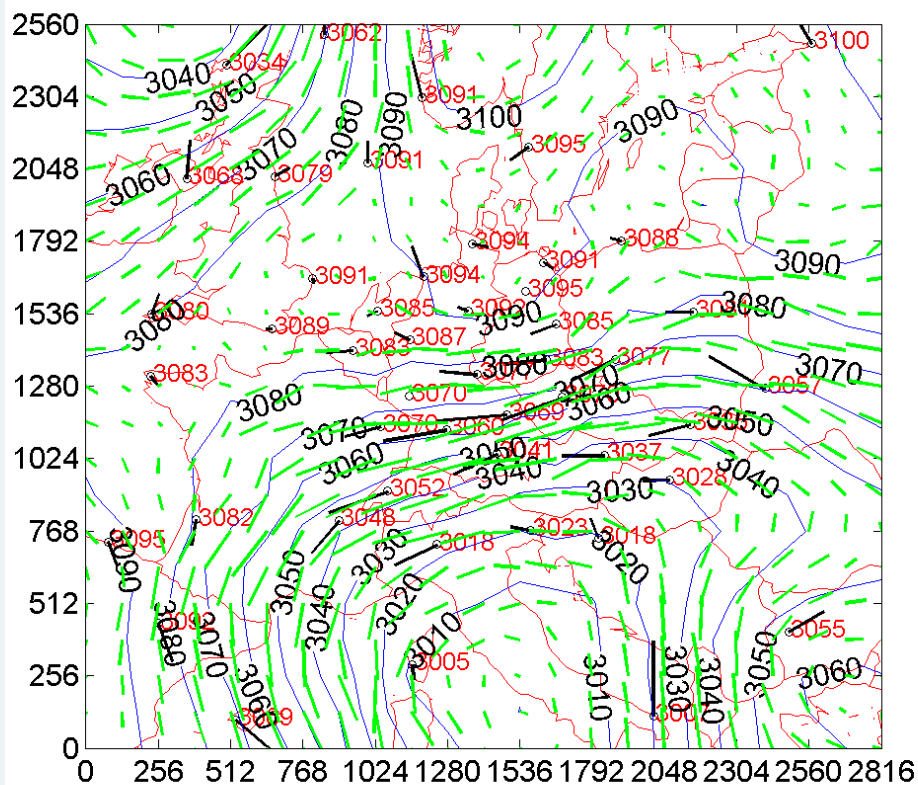
$$ER(z) = 30, ER(\nu) = 5, EKOV=(10,2,2)$$

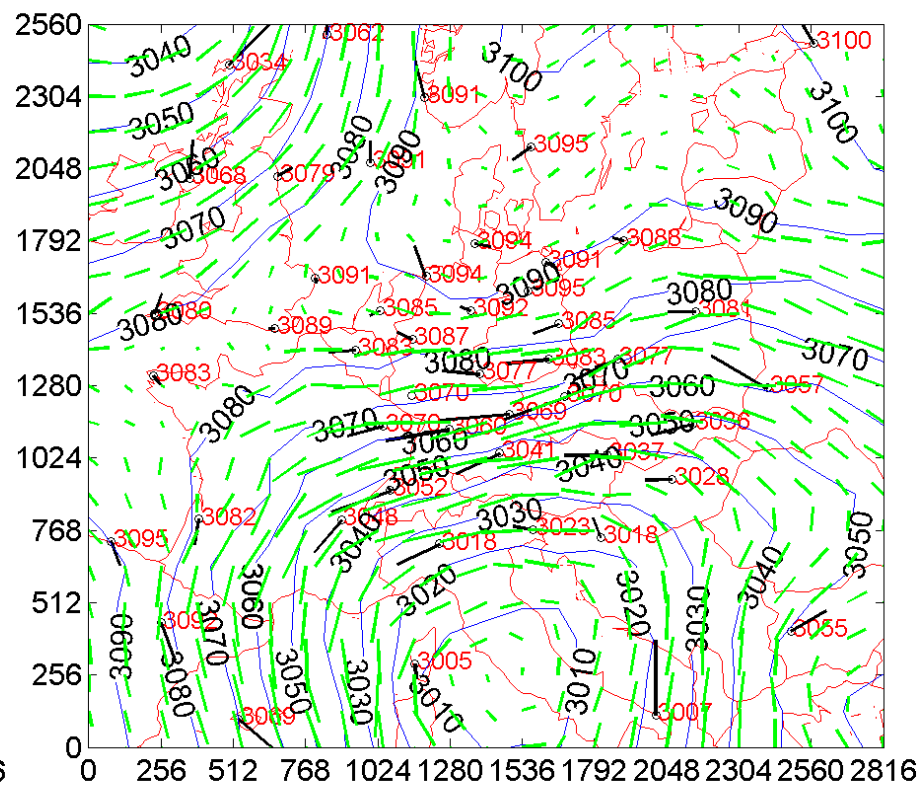
$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \\ \lambda^* = 0, R=500)$$

$$ER(z) = 20, ER(\nu) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

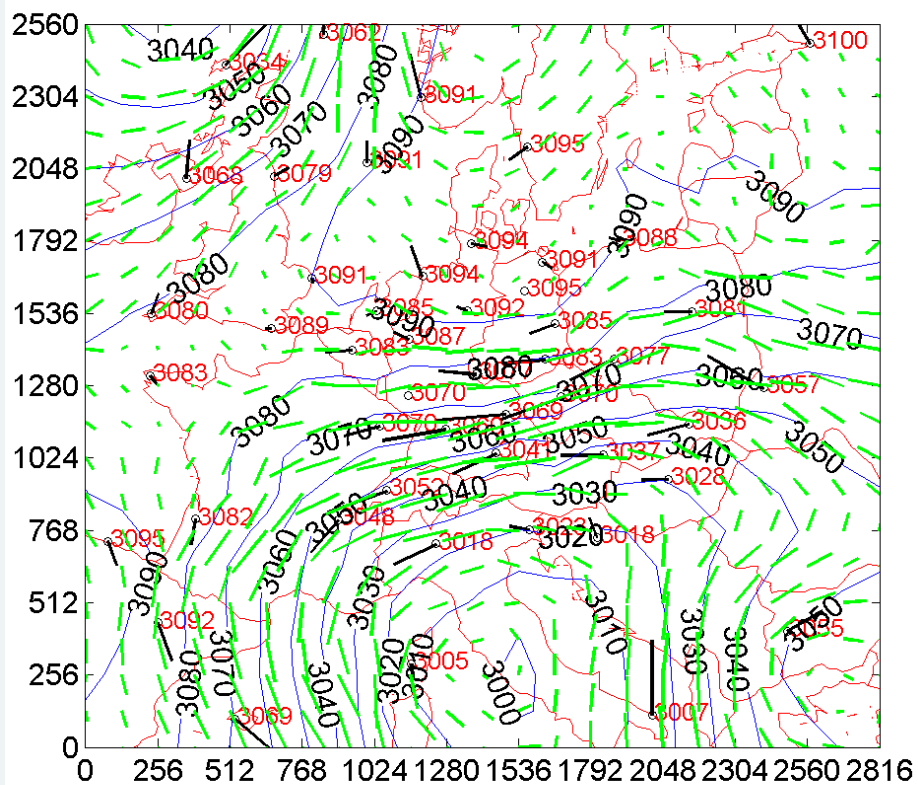

$$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0, \\ \lambda^* = 0, R=700)$$

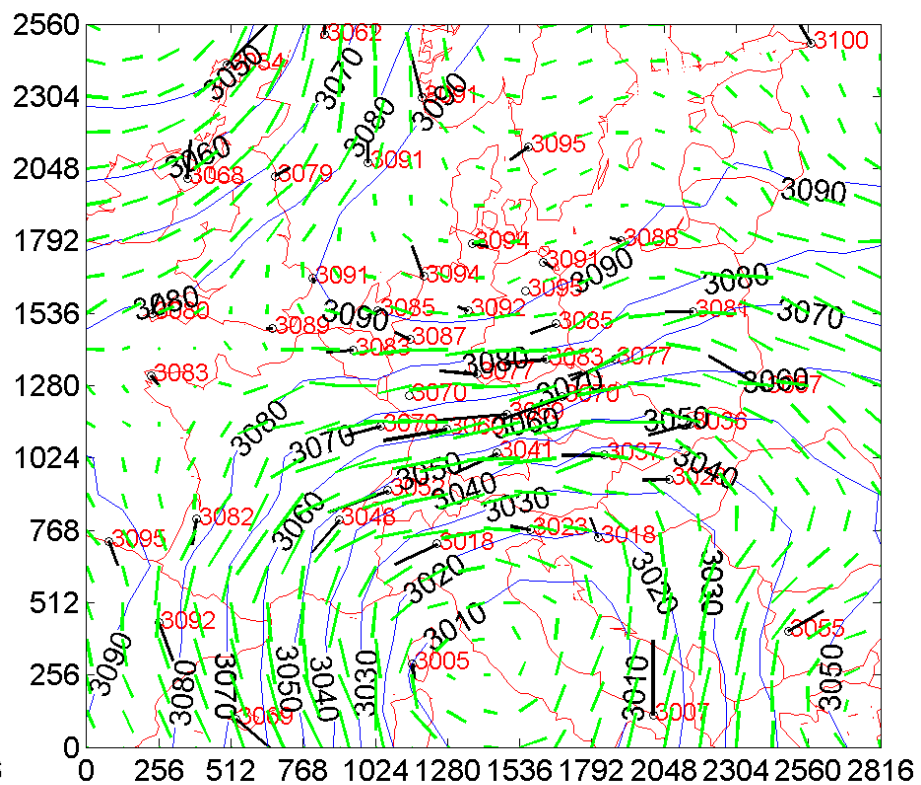
$$ER(z) = 20, ER(\nu) = 5, EKOV=(30,2,2)$$

$(\alpha = 0.5, \mu = 0.5, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0, R=500)$

$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)$$

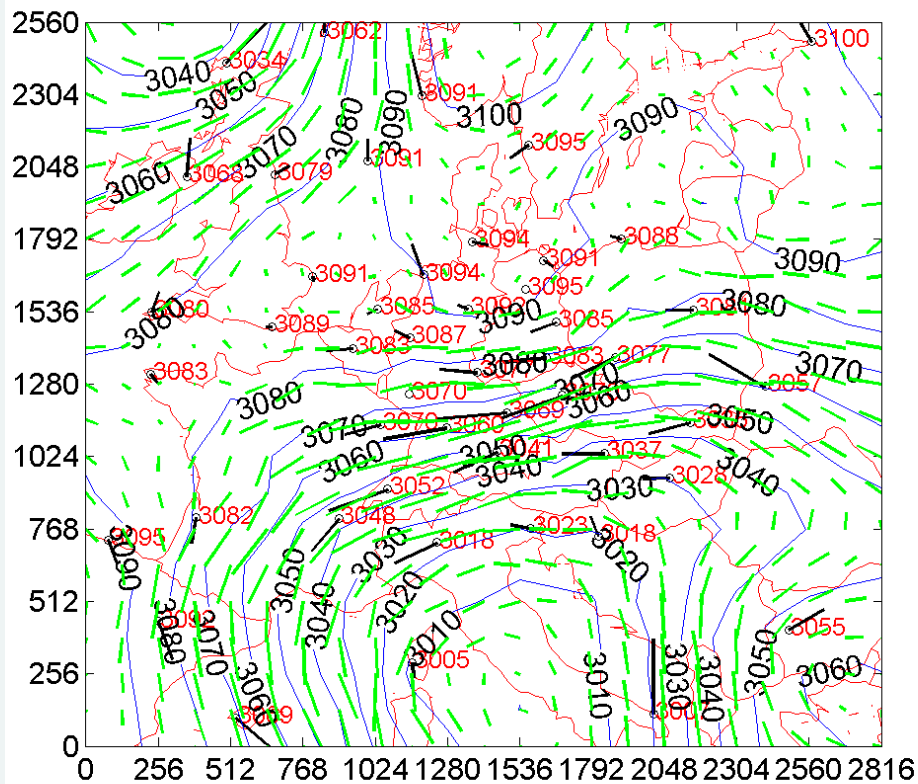
$(\alpha = 0.5, \mu = 0.5, \nu = 0, \lambda = 0, \lambda^* = 0, R=700)$

$$ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV = (30, 5, 5)$$

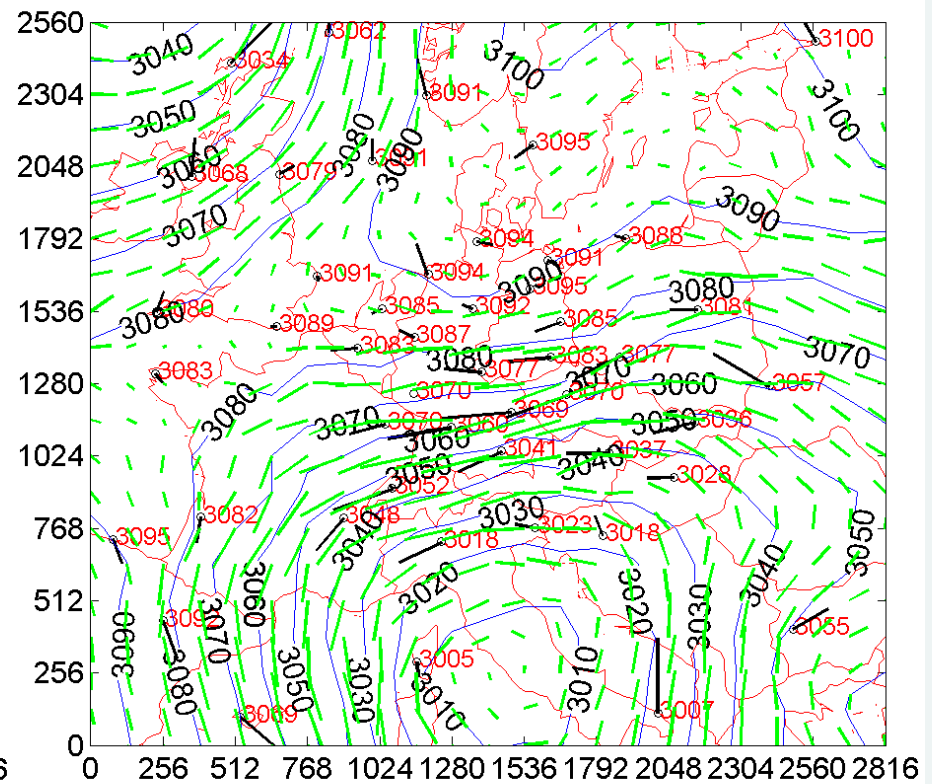
$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0,$
 $\lambda^* = 0, R=500)$

ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)

$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0,$
 $\lambda^* = 0, R=700)$

ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,2,2)

$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0,$
 $\lambda^* = 0, R=500)$

$(\alpha = 1, \mu = 1, \nu = 0, \lambda = 0,$
 $\lambda^* = 0, R=900)$

ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,5,5)

ER(z) = 20, ER(v) = 5, EKOV=(30,2,2)

